

**Голодомори в Україні – політичні злочини проти українського народу.
Дослідники про Голодомор.**

(До 85-ліття Голодомору 1932–33 рр. в Україні)

Дзвони пам'яті б'ють у скронях,
Їх відлуння летить у вись,
33-й страшний, голодний,
У майбутньому - не повторить!

За останні тисячу років на Землі, за дослідженням істориків, сталося 58 голодоморів. Причини їх різні. Але таких штучно заподіяних Голодоморів, які пережила Україна в ХХ столітті, не знала жодна земна цивілізація.

Україна пережила чотири Голодомори: 1921-1922, 1928-29, 1932-1933 та 1946-1947 роки, які були направлені на знищення українського народу як нації.

Наприкінці 1921р. значні території України (Донецька, Миколаївська, Одеська, Катеринославська та Полтавська обл.) охопив голод. Причиною була повоєнна розруха сільського господарства, неврожай, спричинений посухою, скорочення посівних площ, примусове вилучення радянськими нелюдьми хліба у селян. В результаті цього Україна втратила 1,5 мільйонів людей. Але ж не всі області України зазнали посухи, проте допомога вмираючим людям не була надана. Уже восени 1921 року в південно-степових районах України почався голод, але окупаційні органи на місцях з особливою наполегливістю вивозили хліб, не залишаючи нічого людям.

Справжньою катастрофою був штучно створений голод на Україні в 1932-1933рр., внаслідок якого вимирали цілі села, райони. Історики не можуть навіть подати точного числа людських жертв. На думку дослідників, в час другого Голодомору загинуло від 4-10 мільйонів людей і третину із них становили діти. Зарубіжні дослідники називають цифру Жертв трьох Голодоморів в Україні – 16,5 мільйонів осіб, з них 4 млн. народжених і ненароджених дітей (Дж. Мейс, Р. Конквес і ін.).

Така кількість втрати населення перевищила навіть втрати Другої Світової війни, яка тривала 5,5 років. Ось, як кровожерна радянська машина, під сталінським керівництвом, навмисно знищила український народ. Ця подія понад півстоліття була закритою сторінкою радянської історії. Замовчування Голодомору, як явища, заборона будь-якої інформації про нього, були складовою офіційної політики комуністичної партії – основного організатора злочину.

Це була помста українцям, які боролися за своє визволення від радянського поневолення. Такої жорстокості, деспотизму, фізичного і психічного знищення людей голодом, який привів до канібалізму, як останнього способу знущання над народом, світ не знав. І все це замовчувалось

в радянські часи, вселяючи страх українцям тюрмами, „психушками”, які достатньо були вимучені споминами, пережитими муками, і вони мусили мовчати. Боротьба українців проти радянської окупації України – це боротьба за своє національне буття, за своє визволення від комуністичної навали в роках Української революції та Визвольної війни (1917-1920 рр.) і в наступних роках нищення української державності та української національної культури, знищення соціальних надбань, здобутих українським народом в роки революції.

Це період кривавої боротьби з арміями Головного Отамана Симона Петлюри, повстанськими загонами, коли за допомогою так званих „каральних загонів” більшовики грабували і упокорювали українських селян, це був період неприхованої русифікації, методами примусу і знущання.

Ці методи боротьби проти України уже почалися в період «воєнного комунізму». Вони були направлені на знищення українського національно-визвольного руху, щоб зламати спротив українського народу й українського села зокрема, добути матеріальні ресурси України, без яких не можливо було боротися проти Визвольних змагань національних республік, в тому числі й України. Для здійснення цих завдань було запроваджено систему політичного і економічного терору, що називалось „воєнним комунізмом” (1917-1922 рр., творцем якого був Лев Троцький). Господарська політика „воєнного комунізму” забирала всі продукти, залишаючи мізерну кількість для прохарчування селянських родин („продрозверстки”). Уся промисловість і торгівля були націоналізовані, всяку приватну торгівлю розглядали як спекуляцію і переслідували через органи „Че-Ка”. Це були роки, коли Москва ставила свою карту на маси, коли вона ще вірила в світову революцію й шукала собі спільників між малими народами Європи і Азії.

Масове недоїдання і голод, цілковита відсутність санітарно-гігієнічних засобів за умов багаторічної повстанської боротьби, спричинила величезне розповсюдження плямистого і черевного тифу, дизинтерії та інших епідемічних хвороб, які забрали сотні тисяч жертв (1919-1921).

Незважаючи на такий незадовільний економічно-господарський стан в Україні, дії національно-визвольних сил посилювались. Історичними віхами цього періоду треба вважати бій під станцією Крутами на Чернігівщині (21.01.1918), в якому 300 українських молодих Лицарів, які надлюдськими зусиллями боролися із зграєю 6000 більшовицьких вбивць Муравйова і загинули 29.01.1918 року, обороняючи проголошену в 1918 році Незалежність України, за тиждень після підписання IV Універсалу та бій під Базаром (21.22.11.1921), коли українські борці потрапили в більшовицький полон, відкинули пропозицію ворога „покаятися” і стати в ряди Червоної Армії, були розстріляні, але боротьба народних повстанців продовжувалась. Кров, пролита українськими борцями - це приклад відданої любові до України і її народу за його Незалежність.

Після закінчення Національно-визвольної війни, економічна боротьба, особливо на селі, стала основною формою революційного процесу: на місці знищених партизанських загонів виростили нові, на місці розстріляних – ставали

нові борці українського народу, який бороняв свою людську гідність, свої соціальні і національні права.

Але відсутність зброї, бойового спорядження, медикаментів, епідемії тифу, як також запроваджена владою система підкупів, провокацій, жорстокі розправи над цілими селами та особливо запроваджено так званих „ответчиков” (за все, що станеться в селі чи районі, відповідали життям 50-100 селян), при посиленні окупаційних залог – все це допомогло зламати спротив та задушити стихійний повстанський рух. Цьому сприяла також фізична і психічна втома всієї нації, а також обмеження окупаційною владою в галузі економіки і національної політики.

Більшовики зрозуміли, що повернення до старих форм колоніальної політики уже неможливе, що силою вони не знищать національно–визвольних рухів поневолених народів, і тому вони робили вигляд, що визнають права всіх народів та самостійний культурний розвиток.

Закінчивши розбудову широко розгалуженого добре вишколеного апарату примусу, Кремль почав широкий розгорнутий наступ проти села та проти приватно-власницького сектору й одночасно проти української національної культури і її творців.

У грудні 1927 року XV з'їзд ВКП(б) прийняв ухвалу про запровадження „добровільної” колективізації с-г. А тому, що селянство добровільно йти до колгоспів не хотіло, комуністична влада почала застосовувати різні „заохочувальні” заходи.

XVI Партійна Конференція ВКП(б) 6.04.1929р., приймаючи план першої сталінської п'ятирічки (1928-1932), проголосила початок масової колективізації сільського господарства.

Період 1928-1929рр. в житті українського народу характеризується застосуванням російськими завойовниками другої частини ленінської формули – „два кроки вперед”, що її здійснив Сталін. В цей час розгортається боротьба проти „дрібно-власницької стихії” – селянства. Це був час розкуркулювання, час страшного 1933-го року, коли за планами Кремля знищено штучним голодом біля 10 мільйонів осіб, час „суспільної” примусової колективізації, роки тотального нищення української культури та її творців, роки переродження революційної влади у червону бюрократичну тиранію – роки сталінізму. Сталін уже не вірить у маси, а тільки в силу поліцейського апарату та війська.

27.12.1929 року Сталін виголосив нове гасло про „ліквідацію куркуля” як класу в час колективізації. Почався масовий терор проти заможної верстви села – „куркулів”, які мали 5-7 га землі, а в степовій зоні - 15-20 га. Жорстокість методів розкуркулювання уже відома всьому світові: забирали все, що було у куркулів, а родини з дітьми, особливо його свідому частину, Москва вирішила розкидати по широких азійських і сибірських просторах, щоб там її денационалізувати. Вивозили взимку в холодних товарних вагонах і багато людей, особливо дітей, замерзло, не доїхавши до північних лісів, куди їх везли на смерть до холодних північних районів Мурманська, Вологди, Котласа та ін., а ті, які досягли цих кліматично нелюдських районів, проживаючи в землянках або в неопалюваних бараках, на 50-70% гинули.

Початок тридцятих років був найважчим у боротьбі українського народу. Якщо у двадцятих роках „мирної” боротьби змагання за культурне і політичне унезалежнення України відбувалося переважно в літературній, науковій ділянках і в мистецтві, то з початком тридцятих років національно-визвольна боротьба перекинулася в господарську площину, і то в більшій частині на село.

А тому, впроваджуючи колективне сільське господарство, комуністична

Москва планувала знищити соціально-економічне коріння українського Національно-визвольного руху, впливи української інтелігенції на маси, а також і на українських членів КПУ. Газета „Пролетарська правда” за 22.01.1930р. писала, що метою колективізації є „знищити соціально базу українського націоналізму – індивідуальні сільські господарства».

Штучно заподіяний Голодомору в 1932-1933рр. над невинними українськими людьми, над невинними дітьми, які народилися і над тими, які ще не народилися, але мусили вмирати в лоні своїх матерів, виник не з причин природньої стихії, а з політичних причин.

Голод на Україні 1932-1933рр., як засіб репресій, був організований ЦК ВКП(б).

У 1932 році в Україні врожай був нижче середнього. Чотирирічна розпачлива боротьба українського селянства проти запровадження колгоспної панщини відбилася на стані добробуту села і цілого господарства України. Частина земель була незасяйна з причин, що селяни, тікаючи з колгоспів, не одержали назад свого сільсько-господарського реманенту та тяглової сили, і тому не було спроможності обробити і нічим було засіяти свої земельні ділянки. Не в кращому стані були колгоспи. Через нестачу реманенту, особливо тяглової сили, внаслідок безладдя, відсутності належної організації праці, не було спроможності обробити і засіяти поля і засівали не всю площу, а частина врожаю не була зібрана і пропала на площі: 1млн.га збіжжя було не скошеним і пропало. Податок Москва розраховувала в розмірі не фактичного засіву, а посівної площі, який не можливо було віддати. Теж саме було з індивідуальними господарствами. Плани не виконувались. Генеральний секретар КП(б)У Косіор в промові на партійній конференції у листопаді 1932 року в Харкові, заявив, що на 2,5 млн. га збіжжя хоч і було скошене, але не складене в скирди і пропало. Ураховуючи і інші втрати, розтягнення голодним населенням, він сказав, що недобір зерна складав 300 млн. пудів зерна. Ці втрати становили ту кількість зерна, яку повинна була Україна здати Москві. І все ж „залишки” харчових продуктів насильно відбирали від населення, не залишаючи нічого для харчування. І це робилось з виключною наполегливістю: спеціальні бригади під керівництвом „25-ти тисячників” та місцевих комуністів і комсомольців у супроводі спецзагонів військ ГПУ, озброєнні залізними „щупами”, обшукували садиби селян, відбирали навіть ті „залишки”, що були в глечики: гречана крупа, мука, чи приховану пляшку з пшоном. І таким чином було відібрано все до крихти. І коли Американська Допомогова Організація, організувала харчову допомогу голодним, окупаційна влада всілякими засобами

перешкоджала тій акції, заперечуючи наявність голоду в Україні, спрямовувала транспорти з харчовими продуктами з Києва на Поволжя, хоч тоді число голодуючих на Україні досягло 10 мільйонів. Про це докладно описав проф. Г.Фішер, який побував тоді на Україні.

План організації голоду був достатньо дбайливо опрацьований. Насіневі фонди були вивезені, а із запізненням були повернені і запізно посіяні, а тому з ярових культур колгоспи одержали мало. Селян не приймали на працю на фабриках і заводах, щоб вони не одержали виданого хліба, щоб не могли врятуватися від голоду. Так само ввели план заготівель шкурок домашніх тварин – собак й котів, щоб вилучити резерв м'яса, бодай собачого, чи кошачого. До 1932 року і після голоду таких заготівель ніколи не проводили. Одночасно Кремль використав цей голод у всесоюзному масштабі, для „вилучення церковних цінностей” ніби-то для допомоги голодуючим. Насправді, усі ці цінності, історично-культурна вартість яких не може бути визначена жодними сумами, а матеріальна – дорівнювала мільярдам золотих карбованців, не була витрачена на допомогу голодуючим.

Отже, в 1932 році в Україні, що віками вважалася „житницею Європи“, за допомогою спецвійськ ГПУ штучно було організовано голод, який своїми масштабами й жахом був нечуваний в історії людства. Уже по Різдвяних Святах почався масовий голод. Смертність стала звичайним явищем. Ранньої весни 1933 року голод набув страшних розмірів. Щодня вмирили тисячі людей... А по селах ходили ситі, здорові комуністичні радянські активісти й закликали записуватися до колгоспу, обіцяючи їм 100 грамів хліба в день і варену страву. Для членів родин та дітей нічого не давали, лише для працівників. Тисячі неприбраних трупів лежали в хатах, на вулицях, повз доріг залізничних полотен всієї України. Це ті, які шукали хліба для своїх голодних дітей і помирали в дорозі. Голод запроваджено для нищення українського інтелекту в особі інтелігенції, вчених українських культурно-освітніх закладів.

Спеціальні загони робітничо-селянської міліції вилучували тих, що приїздили до міста продавати своє останнє, щоб купити хліб чи овочі, їх гнали за межі міста вмирати, а тих, що неспроможні рухатися, вивозили за містом, як дрова. А в той час в чорноморських і азовських портах велетні пароплави західних держав вантажили „залишки“ української пшениці, відібраної від українських селян, знаючи, що твориться на Україні. До речі, московський уряд продавав українську пшеницю за казково низьку ціну, що ледве перевищувала вартість її транспортування. А також всі зерносховища в Росії були переповнені вивезеним українським хлібом. Величезні маси зерна, що їх не було уже куди помістити, кагатами лежали біля залізничних станцій просто неба на землі під дощем і снігом, а потім зерно попроростало і гинуло, а серед голодуючих почався канібалізм.

За підрахунками голоду ніякого не могло б і бути: валовий збір зернових в 1932 році становив 894 млн. пудів зерна. Потреби зерна для насіння - 160 млн. пудів для тодішніх 20 млн. га посівних площ. Решта урожаю -28,7 млн. пудів припадала для сільського населення, відкинувши на потреби харчування міського населення по 12 пудів на душу ((196,8 кг), залишається 25

пудів або 400 кг на душу селян. Отже, цілком достатньо для прохарчування людей і домашнього скота.

Штучно створений сталінським режимом голод перетворив українське село в справжнє гето смерті, винищив нашу еліту, породив страх перед радянським фашизмом, і ці події впродовж понад півстоліття замовчувалися.

Чому селянство не виступило в оборону своїх дітей, свого життя? Очевидно тому, що за тодішніх обставин повстання було рішуче неможливим. Українська Визвольна війна (1919-1924рр.) забрала багато української молоді та людей середнього віку, не було зброї, десять років червоного терору, масових депортацій, голод (1921-1922рр.) – все це виснажило і знесилело як фізично, так і психічно український народ. Голод запроваджено для нищення українського інтелекту в особі інтелігенції, вчених українських культурно-освітніх закладів. До того ж, свідомі активісти були винищені, вислані на Сибір, зброю відібрали, навіть мисливські рушниці. Отже, село часів „суцільної” колективізації було знесилене і цілком обеззброєне. Вся Україна тоді нагадувала військовий табір: стояли повсюду великі загони кінної та пішої „робітничо-селянської” міліції та озброєні кінні поліцейські частини ГПУ-НКВД. Україна нагадувала московський концентраційний табір.

Ця планово проведена голодова компанія 1932-1933 років, яка ще тривала і до 1934 року була спрямована проти всього українського народу, завданням якої було винищення біологічної субстанції українського народу і його провідної верстви, щоб назавжди зламати український народ і позбутися зрештою українського питання.

Голод, організований Москвою, – спосіб політичної боротьби проти всієї української нації, що видно із промови вислужника Кремля, довголітнього секретаря ЦК КП(б)У С. Косіора, який в своїй промові на XIII з'їзді УРСР (17.01 1935р.), насвітлюючи „досягнення” компартії України сказав:

„Оцінюючи велику працю, проведenu в 1932-1934рр. у боротьбі з українськими націоналістами та іншими контрреволюційними елементами... треба сказати, що ... наші успіхи 1933-1934 рр. у значній мірі є вислідом того, що ми розбили гнізда українських націоналістів”.

В 1946-1947рр. радянський уряд не простив Західній Україні за те, що українці намагалися допомогти своїм братам із Східної України, вони зрозуміли причину штучного Голодомору і били тривогу, сповіщаючи своїм родичам, які були за океаном, щоб вони несли правду про нищення українців голодом в інших країнах, розкривали брехливе лице радянської влади, яка приховула заповідяні злочини супроти українців і просили допомогти їхнім братам.

Четвертий штучний голод 1946-1947 рр. був спричинений не тільки катастрофічним занепадом сільського господарства після Другої Світової війни, а й масовим вивозом сільськогосподарської продукції для країн „народної демократії”, під маркою якої ішло тотальне знищення хліба, і це була політична антиукраїнська диверсія. Внаслідок голоду 1946 року в Україні загинуло 800 тисяч осіб, 1 млн. людей хворіли на дистрофію.

Ці злочини не мають ніякого прощення, це виняток із християнського правила, і ми не повинні таких злочинів прощати, вони повинні бути наказані не тільки Богом, але українським урядом за смерть невинних людей.

За попередніми розрахунками втрати Голодомору, серед етносів України – українці, росіяни, поляки, німці, євреї – найбільше українці, серед них – селяни, які були основними провідниками української Національно-визвольної ідеї на той час. Втрати селян становили 16% від загальної численності. Втрати міських жителів – 4% (резюме Натлії Левчука, наук. співробітник ІДЦД ім. М. В. Пухти НАНУ).

Замовчування трагедії українського народу, Голодоморів, заборона будь-якої інформації про нього була складовою політики правлячої КППРС, головного організатора злочину Сталіна та його оплічників.

Дуже поблажливий вирок виніс Апеляційний суд м.Києва 13 січня 2010 року щодо кримінальної справи №1-33/2010, порушеної Службою безпеки України за фактом вчинення Геноциду в Україні 1932-1933рр. за ознакою злочину передбаченого ч. 1 ст. 442 КК України, відносно:

--- **Сталіна (Джугашвілі) Йосипа Віссаріоновича** (21.12. 1879), грузина, з 1903р. члена партії більшовиків, з квітня 1922р. – Секретаря ЦК ВКП(б)

Молотова (Скрябіна) В'ячеслава Михайловича, 9.03 1890р.н. уродженця м. Ноліська В'ятської губернії (тепер Советськ Кіровської обл. Росії), росіянина, з 1906р. члена партії більшовиків, у період з грудня 1930р. до 1941р.– Голови Ради народних комісарів СРСР і Ради праці і оборони; були названі імена організаторів Голодомору: Кагановича, Косіора, Чубара, Хатаєва, Постишева.

Про Голодомори в часи советського режиму заборонялась будь-яка інформація про нечувану трагедію укр. народу.

Перші ґрунтовні дослідження фактів Голодомору здійснив у кінці 40-х і початку 50-х років ХХ ст. на еміграції **Дмитро Соловей**, який був свідком тих трагічних подій і став писати про геноцид українців 1932-1933 років. Він народився у 1888р. в с. Срібне Прилуцького повіту Полтавської губернії (нині Чернігівська обл.). У 1952 р. він видав у США свою книгу *«Стежками на Голготу. Винищення в Україні мільйонів людей терором та штучним голодом в 1929-1933 роках»*. Ці спогади побачили світ на Україні стараннями вчених Юрія Шаповала, Олександра Юренка та Василя Марочка і ін. (Київ-Полтава, 2005).

Американсько-український дослідник Голодомору 1932-33рр. в Україні Джеймс Е. Мейс, вперше методом усної історії (1984), використав 50 інтерв'ю, взятих аспірантом Гарвардського Університету Леонідом Герцем. З 1986-87 рр. Дж. Мейс був виконавчим директором Комісії при Конгресі США, завданням якої було дослідити питання Голодомору. Якось він сказав: «Ваші мертві вибрали мене...». У цьому був глибокий зміст і обов'язок. Він разом із Леонідом Герцем, Сью Еллен Вебером та ін. представили Конгресу США Звіт Комісії, що працювала з 1986р. під керівництвом Дж. Мейса і збрала понад 200 свідчень мовою оригіналу. Наприкінці 1990р. у Вашингтоні було науковано

три томи усних свідчень про Голодомор 1932-1933 років, об'ємом 1734 сторінок тексту. І ці всі свідчення сходяться із зібраними на Україні усними історіями і дають досить чітку картину злочину радянських методів, бо тисячі людей ніяк не могли говорити одне й теж: «забрали все до зернини, до квасолини, до одєжини, скатертини, рушника; не випускали з сіл до міст, щоб обміняти ці останні речі на хліб». У 1993 році він переїхав із США до Києва, де жив і працював до смерті (2004р.), похований на Байковому цвинтарі.

Джеймс працював з британським дипломатом, літератором, атором публікацій із історії СРСР **Робертом Конквестом**, автором книги «*Жнива скорботи*».

На нашій стороні стояв і американський актор і режисер **Мед Гібсон**. Після того, як на екрані вийшов його фільм «**Страсті Хрестові**», йому закинули антисемітизм. Приводом стало те, що у фільмі Ісуса Христа розпинають юдейські жерці, представлені, як жорстокі вбивці. На такі звинувачення в одному із випусків ж. «Рідер дайджест» Гібсон відповів, що євреї не були єдиними жертвами нацизму, а Голокост не був єдиною сторінкою жахливої людської історії. Для прикладу він згадав український Голодомор: «В Україні від голоду декілька мільйонів осіб загинули у 1932-1933рр.». Прикро, коли чуєш, що правда про Голодомори в Україні затирається, бо євреї не хочуть, щоб якась інша світова катастрофа була схожа на Голокост, щоб не применшити чи порівняти з українським Геноцидом, який був найстрашніший у світі. Але і Українців не менше загинуло у нацистських концтраційних таборах....

Як тут не згадати про ще одного чужинця, який став відданим сином України – **Освальда Бурггарта**, чистокровного німця, в Україні відомого під іменем **Юрій Клен**, який віддав свій талант Україні. Ось як він пише в своїй поемі «Прокляті роки»:

Тож ревно помолімся за всіх,
Кого сувора доля не пригорне,
Хто зазнав ні радості, ні втіх,
За всіх, кого нещадно чавлять жорна,
Кому завмер у горлі криком сміх,
Чиї неясні дні, як чорні ночі.
Ти, Боже, їх у темряві не кинь,
Благослови їм шлях серед пустинь.

В Україні вперше до збирання свідчень про Голодомор 1932-1933 рр. Прилучилися журналісти. У липні 1988 р. на засіданні Спілки письменників України було ухвалено упорядкувати свідчення про Голодомор 1932-1933 рр. під назвою: «**33-ій голод. Народна книга-меморіал**». За цю ророботу взялися письменник **Володимир Маняк** та його дружина, журналістка **Лідія Коваленко**. Вони збрали 6 тисяч усних свідчень. опублікували книгу : *33-й голод. Народна книга меморіал. Упоряд. В. Маняк, Л.Коваленко.- Київ, 1991.- 583 С.*

В Інституті історії України в Києві проводилися дослідження Голодоморів в Україні. На базі зібраних матеріалів **Веселовою Олександрою Михайлівною** свідчень людей, які вижили, були упорядковані дві книги: *Пам'ять народу: геноцид в Україні голодом 1932-1933 років. Свідчення у 2-х книгах. Упорядники: О. Веселова, О. Нікілев. Відповідальний редактор В. Смолій.*

– К.: ВД «Калита».- 2009. Про Голодомор 1946-1947 рр. досліджувала і збрала велику кількість матеріалів **О. Веселова**. Але у 2015 р. вона померла, і матеріалами займається **Гриневиц Людмила Володимирівна**, готується книга до друку.

В Україні створена **Асоціація дослідників Голодоморів в Україні**, яка заснована 27.06.1992 року на Установчому з'їзді у Києві під назвою: «*Асоціація дослідників Голодомору–геноциду в 1932-1933 роках в Україні*». Керівний орган - З'їзд, у період між з'їздами – Рада. Мета і завдання: дослідження та збереження в історичній пам'яті народу однієї з найтрагічніших сторінок історії – Голодомору 1932-1933 рр., а також Голодоморів 1921-1922, голоду 1928-29, 1946-1947 років в Україні.

Ця Організація об'єднує науковців, письменників, журналістів, представників ін. професій, які вивчають історію Голодоморів в Україні, сприяють вшануванню пам'яті їхніх Жертв. Засновники її - письменник **В. Маняк та його дружина, журналістка Л. Коваленко-Маняк**, яка очолила Раду. З її участю створено 37 осередків в різних областях України, які об'єднали понад 700 осіб. Після її передчасної смерті (1993) П. З'їзд (1994) обрав головою правозахисника **Л. Лук'яненка** (від 1996 до 1998 почесний голова). З травня 1996-1998 Раду очолював д-р істор. н. **Василь Марочко**. Після ІV. З'їзду (1998) головою знову став Л. Лук'яненко (переобрано і на V.З'їзді, 2000).

У багатьох містах і селах України активістами впорядковано цвинтарі, встановлено хрести, пам'ятні знаки на могилах Жертв Голодоморів.

10.09.1993 на Михайлівській площі Києва відкрито й освячено пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932-1933.

Підготовлено і видано низку Збірників, свідчень людей, архівних матеріалів, які пережили страхіття радянських Голодоморів, проведено наукові конференції та ін. заходи.

Ми не повинні забувати того, хто узаконив щорічне відзначення, останньої неділі листопада, Голодомору 1932-1933 в Україні.

Українці стали вільно говорити про Голодомори та українською мовою в часи президента **Віктора Ющенка**. Він навіть за час короткого візиту влітку 2005р., тоді ще конгресмена Барака Обаму, який контролював наше ядерне розброєння, „насаджував в голову”, щоб той на все життя запам'ятав слово „Голодомор”, що означав Голодомор для українського народу. І чи не заслуга В. Ющенка, що Голодомор 1932-1933рр. в Україні як геноцид проти українського народу офіційно признали уряди Австралія, Угорщина, Литва, Естонія, Італія, Аргентина, Канада, Грузія, Польща, США, Іспанія, Перу, Чехія, Колумбія? Але ще багатьом країнам нема діла до України. А жаль. Віктор Ющенко видав ряд Указів: 11.07.2005 р. Указ „Про вшанування жертв репресій та Голодоморів”; 4.11.2005р.- „Про вшанування жертв та постраждалих від Голодоморів в Україні”; 12 жовтня 2006 р. – „Про відзначення у 2006 році Дня пам'яті жертв Голодоморів та політичних репресій”; 28 листопада 2006р. Верховна Рада ухвалила закон „Про Голодомор 1932-1933 років в Україні” та ін. В Україні видано ряд підручників: „Голодомор. Документальні

свідчення трагедії на Миколаївщині» (Миколаїв, Миколаївський державний гуманітарний університет ім. Петра Могили, 2008). Слід зазначити, що в названому Університеті вийшли дві солідні публікації, яким було присвоєно міністерський гриф: *„Голод-геноцид 1932-1933 років на території Миколаївщини: погляд істориків, очевидців, архівні матеріали (до 70-річчя трагедії) і „Трагедія століття: Голодомор 1932-1933 років на Миколаївщині”, а також в 2008р. видано монографію Ю.В. Котляра та І.С. Міронової „Голодомори 1921- 1923 та 1932-1933 рр. на півдні України: етнічний та міжнародний аспекти”*. Я не буду перераховувати бібліографію вчених, які присвятили свої праці для вивчення історії Голодоморів. Робота була зроблена велика та страшно, що зараз, вона трохи затихає.

Ще хочу зазначити, що президент Віктор Ющенко 19.11.2008 р. відкрив у Харківській області у Дергачівському районі, поблизу від кордону з Росією, Меморіал пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років. Це шестиметрова скульптура чоловіка, жінки та дитини. Дорослі повернені до себе спиною. Чоловік дивиться в сторону Росії, символічно намагаючись захистити родину від голоду, бо власне голод прийшов звідти, створений московським радянським урядом. Жінка дивиться в сторону України в молитовній позі. Вартість споруди – 3,5 мільйонів гривень. Були докори, що бідна Україна тратить на це такі великі гроші. Але відповідь може бути одна: ми втратили близько 10 мільйонів українців, які варті бути увіковічені у цю споруду. Та навіть Українська Православна Церква Московського Патріархату в особі Володимира, митрополита Київського і всієї України писала:

„На щедрому українському чорноземі вмирили в страшних муках мільйони людей. Цей ГЕНОЦИД був намаганням знищити саму душу народу, привести її до повного духовного рабства. Він став знаряддям диявольської помсти за неспроможність викоринити зі своєї свідомості нашого мудрого, сповненого високих чеснот народу, синівську пам'ять про Бога, як любов до Бога, вірність і віру в Бога. Цю віру можна було знищити лише через фізичне знищення її носія. Тому богоборча влада, створивши духовний голод, прирекла націю і на голод фізичний.... Воїстину, режим вів кровопролитну війну із власним народом”. Хоча Російська Церква в Україні не бере участі в щорічних заходах з відзначенням роковин Голодомору, бо ніби-то Ющенко фальшує історію, а це дратує Москву, але з цього видно, що ця Церква все більше іде в розріз з матірною Московською Церквою.

Яким є для нас 1932-1933 роки, а також Голодомор 1921-22рр., 1928-29 рр. та 1946-1947 рр. в Західній Україні?

Невже ми все це забудемо і простимо нашим окупантам, які і до цих пір піднімають свої голови? Які розпалюють ворожнечу серед українського народу. Вони не можуть змиритися з тим, що уже пізно повернути колесо нашої історії, назад. Ми маємо свою Незалежну Україну, за яку боролися і загинули наші батьки на протязі всієї історії України.

Ми не дозволимо нікому посягати на нашу Незалежність, ми діти, внуки батьків і дідів наших, які загинули від рук советської кровожерної машини в роки Голодомору, вимагаємо признати Голодомори, які штучно створювались радянською владою над українським народом, - навмисним **Геноцидом** проти українського народу, і винні у цьому повинні бути покарані. Нехай наш голос

буде чути на весь світ: ми цього не забули, ми закликаємо весь світ
признати **Голодомор 1932-1933 рр. – Геноцидом українського народу!**

Закликаю Вас, дорогі українці, у цей день об'єднатися у Слові і Молитві за Україну і поставити у кожному вікні свічку Віри, Надії, Єдності: Це знак нашої пам'яті, це святий вогник, який зігріє душі загиблих, це світло-очищення задля нашого майбутнього. Ми живемо. Живе наш народ. Народ бореться за історичну правду і перемогу у нинішній несправедливій війні проти загарбника. Правда і віра завжди переможуть: «Боріться, поборите. Вам Бог помагає».

Слава Україні! Слава непереможній Нації! Героям слава» Ми приносимо низький уклін Всім, Хто загинув і Хто вижив у цьому страшному Геноциді, і тим, Хто загинув, просимо Господа Бога дати їм вічне Царство Небесне. Вічна пам'ять, Вам дорогі українці. Ми пам'ятаємо про Вас!